

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи к.х.н., доц. Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Менеджмент туризму

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
освітня програма	«Туризм»
спеціалізація	_____
вид дисципліни	обов’язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 28 ” серпня 2018 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: ст. викладач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Бойко О.В.

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу

Протокол від “ 28 ” серпня 2018 року, протокол № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ А.Ю. Парфінєнко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ 28 ” серпня 2018 року, протокол № 1

Голова методичної комісії факультету Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Л.І. Григорова-Беренда
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Менеджмент туризму” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалавра за спеціальністю підготовки 242 «Туризм».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців сфери туризму сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань в питаннях теорії менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

- сутніх основних понять і категорій менеджменту;
- історія розвитку менеджменту;
- принципи та функції менеджменту;
- суть організації та взаємозв'язку їх внутрішніх елементів та зовнішнього середовища;
- система методів управління;
- зміст процесів та технології управління;
- основи планування, здійснення мотивування та контролювання;
- організація взаємодії та повноважень;
- зміст та характеристика основних типів організаційних структур управління;
- прийняття рішень у менеджменті;
- інформаційне забезпечення процесу управління;
- керівництво та лідерство та стилі управління;
- соціальної відповідальності у менеджменті;
- ефективність управління;

1.3. Кількість кредитів – 3;

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	12 год. (2 год. ауд., 10 год. дист.)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	78 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки в організації, аналізувати й узагальнювати матеріал у певній системі, порівнювати факти на основі здобутих із різних джерел знань;
- планувати роботу організації, її підрозділів та працівників;
- структурувати завдання відповідно до чисельності та кваліфікації виконавців, визначати черговість робіт, розрахувати термін їх використання;
- добирати виконавців, розподіляти завдання з урахуванням професійних та особистих рис;
- здійснювати делегування;
- мати здатність здійснювати ефективний контроль та оперативне регулювання;
- намагатися гармонізувати людські відносини;
- технології розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень;
- володіти прийомами управління організаційними змінами;
- налагоджування ефективні комунікації під час управління;
- оцінювати ефективність менеджменту;
- удосконалювати та розвивати систему менеджменту підприємства, зокрема з урахуванням світового досвіду.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Сутність менеджменту та його функції.

Тема 1. Сутність, роль та методологічні засади менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Управлінські відносини як предмет менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці – ключові фігури ринкової економіки. Спільне та відмінне між менеджером та підприємцем. Рівні управління, групи менеджерів. Сфери менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут, зовнішньоекономічна діяльність. Існуючі парадигми менеджменту.

Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 2. Особливості менеджменту в туризмі

Закони та закономірності менеджменту: закон відповідності систем цілям; закон відповідності організації системи зовнішньому середовищу; закон інтеграції управління; закон економії часу; закон інерції систем; закон еластичності систем; закон безперервного удосконалення систем.

Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Принципи цілеспрямованості. Принцип ієрархічності. Принцип динамічної рівноваги. Принцип економічності управління. Принцип урахування інтересів. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 3. Принципи менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; школа людських відносин; школа поведінських наук; емпірична школа, школа «соціальних систем», нова школа. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід.

Тема 4. Організація як об'єкт управління

Поняття організації. Ознаки організації. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Різновиди організацій: органістичні та механістичні, прості та складні, формальні та неформальні. Загальні риси організацій: ресурсний, вертикальний та горизонтальний поділ праці, залежність від зовнішнього оточення, об'єктивність управління, структуризація.

Організація як відкрита динамічна система: керуюча та керована підсистеми. Ефект синергії. Модель організації як відкритої системи: параметри «входу», процес перетворення, параметри «виходу»).

Зовнішнє середовище організації: фактори прямої та непрямой дії. Загальні характеристики зовнішнього середовища: об'єктивність, взаємозв'язок факторів, складність, динамічність, невизначеність. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації. Культура організації. Типи організацій в Україні.

Тема 5. Функції менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту.

Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних.

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.

Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цілевизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.

Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких боків організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування на засадах застосування адміністративних та економічних важелів. Тактика, політика, процедури, правила. Загальна характеристика бізнес-планування.

Тема 7. Організовування як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.

Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та їх роль в досягненні мети. Елементи структури. Види організаційних структур управління. Лінійні та функціональні організаційні структури управління. Комбіновані організаційні структури управління. Єдиноначальність: поняття, сутність. Централізація і децентралізація.

Принципи побудови організаційних структур управління. Фактори, які впливають на формування організаційної структури. Критерії оцінки організаційної структури управління. Методи вибору організаційної структури управління. Проектування організаційних структур управління. Формування структурних елементів.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту

Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний і процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.

Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту

Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.

Розділ 2. Особливості управління туристичною компанією.

Тема 11. Поняття і характеристика стилів керівництва

Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

Тема 12. Управлінські рішення

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень.

Тема 13. Управління персоналом туристичної фірми

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, які пред'являються до інформації.

Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки.

Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні перевантаження.

Тема 14. Влада та особистий вплив

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів. Поняття стилю керівництва та континууму стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера. Особливості національних систем керівництва.

Тема 15. Соціальна ефективність менеджменту

Сутність соціальної ефективності у менеджменті.

Зміст юридичної відповідальності: дотримання конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації.

Перевага та недоліки соціальної відповідальності. Сутність та значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків та дій людей.

Тема 16. Економічна ефективність менеджменту

Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління. Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад і методи визначення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Сутність менеджменту та його функції.												
Тема 1. Сутність, роль та методологічні засади менеджменту	6	2	1			3	6	1	0			5
Тема 2. Особливості менеджменту в туризмі	6	2	1			3	5	0	0			5
Тема 3. Принципи менеджменту	6	2	1			3	6	1	0			5
Тема 4. Організація як об'єкт управління	6	2	1			3	5	0	0			5
Тема 5. Функції менеджменту	6	2	1			3	6	1	0			5
Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту	6	2	1			3	5	0	0			5
Тема 7. Організаційна функція менеджменту	6	2	1			3	6	1	0			5
Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту	6	2	1			3	5	0	0			5
Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту	6	2	1			3	6	1	0			5
Тема 10. Регулювання як загальна функція	6	2	1			3	6	1	0			5

Разом за розділом 1	60	20	10			30	56	6	0			50
Розділ 2. Особливості управління туристичною компанією.												
Тема 11. Поняття і характеристика стилів керівництва	5	2	1			2	6	1	0			5
Тема 12. Управлінські рішення	5	2	1			2	6	1	0			5
Тема 13. Управління персоналом туристичної фірми	5	2	1			2	6	1	0			5
Тема 14. Влада та особистий вплив	5	2	1			2	6	1	0			5
Тема 15. Соціальна ефективність менеджменту	5	2	1			2	5	1	0			4
Тема 16. Економічна ефективність менеджменту	5	2	1			2	5	1	0			4
Разом за розділом 2	30	12	6			12	34	6	0			28
Усього годин	90	32	16			42	90	12	0			78

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, роль, методологічні засади менеджменту та особливості менеджменту в туризмі. 1. Закони, закономірності менеджменту. 2. Історія розвитку науки менеджменту. 3. Особливості менеджменту в туризмі	2
2	Функції та принципи менеджменту. 1. Принципи менеджменту. 2. Планування як загальна функція менеджменту. 3. Організаційна функція менеджменту	2
3	Функції менеджменту. 1. Мотивування як загальна функція менеджменту. 2. Контролювання як загальна функція менеджменту. 3. Регулювання як загальна функція	2
4	Поняття і характеристика стилів керівництва. 1. Стили керівництва. 2. Управлінська решітка	2
5	Управлінські рішення 1. Зміст та види управлінських рішень. 2. Процес прийняття рішень. 3. Методи прийняття рішень. 4. Індивідуальні стилі прийняття рішень. 5. Умови ефективності управлінських рішень.	2

6	Управління персоналом туристичної фірми 1. Роль керівних кадрів у забезпеченні ефективності управління персоналом 2. Кадрові служби та їх функції 3. Планування потреби в персоналі і плинність кадрів 4. Добір і оцінка персоналу	2
7	Влада та особистий вплив 1. Вимоги до менеджера 2. Влада і особистий вплив 3. Види впливу 4. Авторитет менеджера	2
8	Ефективність менеджменту в туризмі. 1. Соціальна ефективність менеджменту. 2. Економічна ефективність менеджменту	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Історія розвитку науки менеджменту. Проаналізувати історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту.	6	11
2	Організація як об'єкт управління. Визначити поняття організації, її ознаки, внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних та різновиди організацій.	6	11
3	Планування як загальна функція менеджменту. Визначити сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.	6	11
4	Організовування як загальна функція менеджменту. Пояснити сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.	6	11
5	Мотивування як загальна функція менеджменту. Пояснити значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Виявити взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації.	6	11
6	Контролювання як загальна функція менеджменту. Визначити поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання	6	11
7	Регулювання як загальна функція. Пояснити поняття регулювання та його місце в системі управління, види регулювання. Етапи процесу регулювання.	6	12
	Разом	42	78

6. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Менеджмент туризму» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення оцінки, при визначенні підсумкової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної семестрової роботи.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконання творчих завдань;
- виконання індивідуальної семестрової роботи.

Завданням контролю, який проводиться після вивчення розділів є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого модуля дисципліни. Розділ — це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає семінарські та практичні заняття, завдання для самостійної роботи, письмової контрольної роботи тощо. Оцінка, яка отримана студентом – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять.

Сума балів, які студент денної або дистанційної форми навчання може набрати, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни .

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 5 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових/екзаменаційних завдань — 40.

7. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота																	Раз ом	Зал ік	Су ма
Розділ 1											Розділ 2								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т1 0	К Р	Т1 1	Т1 2	Т1 3	Т1 4	Т1 5	Т1 6	К Р	60	40
2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	1 0	2	2	2	3	3	3	1 0		
																			10 0

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирьохрівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна література

1. Керівництво організацією : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, І.С. Процьк. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів, політехніка», 2008. - 244 с.
2. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. - 2-е вид., випр., допов. - К. : Академвидав, 2007. - 464 с.
3. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / О.Є. КУЗЬМІН, О.Г. Мельник. - 3-є вид. допов. і перероб. - Л. : Над. ун-т «Львів, політехніка» (Інфор.- видав. центр «ІНТЕЛЕКТ-^» Ін-т післядипломної освіти); «Інтелект-Захід», 2007. - 384 с.
4. Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін. - К. : Атіка, 2007. - 564 с.
5. Герчикова И.Н. Менеджмент : Учених для вузов / И.Н. Герчикова. - 4-е изд., перераб. и доп. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. - 511 с. - (Серия «Золотом фонд российских учебников»).

Допоміжна література

1. Андрійчук В. Менеджмент. Прийняття рішень і ризик : навч. посіб. для ВНЗ / В. Андрійчук, Л. Бауер. - К., 1998. - 316 с.
2. Андрушків Б.М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми і Б.М. Андрушків, О.Є. Кузьмін. - Т. : Лілея, 1997. - 292 с.
3. Анискин Б. Высший менеджмент для руководителя : учеб. пособие / Б. Анискин. - М. : Инфра-М, 2000. - 136 с.
4. Армстронг М. Основы менеджмента. Как стать лучшим руководителем / М. Армстронг. - Ростов н/Д : Феникс, 1998.
5. Арская Л.П. Японские секреты управления / Л.П. Арская. - М. : Универсум, 1991. - 118 с.
6. Бодди Д. Основы менеджмента / Д. Бодди. Р. Пептон ; пер с англ. - СПб., 2000. - 816 с.
7. Большаков А.С. Менеджмент : учеб. пособие / А.С. Большаков. - СПб.: Питер, 2000. - 160 с.
8. Веснин В.Р. Основы менеджмента : учебник / В.Р. Веснин. - М. : Ин-т междунар. права и экономики ; Триада Лтд, 1997. - 384 с.
9. Виханский О. Менеджмент / О. Виханский. - 3-е изд. - М. : Гардерика, 2000. - 528 с.
10. Виханский О.С. Менеджмент: человек, стратегия, организация, процесс / О.С. Виханский, А.И. Наумов. - М. : Экономика, 1995.
11. Вітвіцька Н.С. Контроль і ревізія : навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни / Н.С. Вітвіцька, О.Є. Кузьмінська. - К., 2000. - 166 с.
12. Власова Н. Руководство по управлению людьми / Н. Власова. - М.: Инфра-М, 2000. - 304 с.
13. Гибсон Дж. Л. Организации: поведение. структура, процессы / Дж.Л. Гибсон, Д.М. Иван-цевич, Д.Х. Доннелли ; пер. с англ. - 8-е изд. - М. : ИНФРА-М, 2000. - 662 с.
14. Гірняк О.М. Менеджмент : підруч. для студ. вищ. закладів освіти / О.М.

- Гірняк. П.П. Ла- зановський. - Л. : Магнолія 2006, 2007. - 352 с.
15. Глухов В. Менеджмент : учебник і В. Глухов. - СПб. : спец, лит-ра. 2000. - 700 с.
 16. Господарський кодекс України : офіц. текст. - К. : Кондор, 2004. - 208 с.
 17. Гребнев М.Н. Менеджмент / М.Н. Гребнев ; пер. с англ. - М., 1999. - 704 с.
 18. Грейсон Д.К. Американский менеджмент на пороге XXI века / Д.К. Грейсон, К. О'Делл ; пер. с англ. - М. : Экономика, 1991. - 239 с.
 19. Гурней Б. Введение в науку управления ; пер. с франц. - М. : Прогресс, 1969. - 432 с.
 20. Дафт Р. Менеджмент / Р. Дафт. - СПб. : Питер, 2000. - 832 с.
 21. Дойль Г1. Менеджмент: стратегия и тактика / П. Дойль. - СПб., 1999. - 560 с.
 22. Дружер П. Практика Менеджмента : учеб. пособие / Друкер П. ; пер. с англ. - М. : Вильямс, 2000. - 398 с.
 23. Друкер П. Управление, нацеленное на результаті / П. Дружер ; пер. с англ. - М. : Экономика, 1994.
 24. Дункан Дж.У. Основопологаюгщие идеи в менеджменте. Уроки основоположников менеджмента и управленческой практики / Джек У. Дункан. - М. : Дело, 1996. - 274 с.
 25. Егоров Ю.Н. Планирование на предприятии / Ю.Н. Егоров, С.А. Варакута. - М., 2001. - 176 с.
 26. Завадський Й.С. Менеджмент = Мапажетепі / Й.С. Завадський. - 2-е вид. - К. : Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу. 1998. - 542 с.
 27. Ильин А.И. Планирование на предприятии. Стратегическое планирование: учеб. пособие для вузов. Т-1 / А.И. Ильин, Л.М. Сеница. - Минск, 2000. - 416 с.
 28. Ильин А.И. Планирование на предприятии. Тактическое планирование: учеб. пособие для вузов. Т.2 / А.И. Ильин, Л.М. Сеница. Минск., 2000. - 312 с.
 29. История менеджмента: учеб. пособие і под ред. Д.Н. Валовой. - М.: ИНФРА-М, 1997. - 256 с.
 30. Кабушкин Н.И. Основы менеджмента : учебник / Н.И. Кабушкин. - Минск : Зкономпресс ; ФУА, 1998.-284 с.
 31. Кадзума Т. Вечный дух предпринимательства / Т. Кадзума ; пер. с япон. - К. : Укрзакор- донвизасервис, 1992. - 206 с.
 32. Казанцев А. Общий менеджмент. Дайджест учебного курса / А. Казанцев. - М., 1999. - 252 с.
 33. Казанцев А.К. Практический менеджмент: в деловых играх, хозяйственных ситуациях, задачах и тестах : учеб. пособие / А.К. Казанцев, В.И. Подлесных, Л.С. Серова. - М. : ИНФРА-М, 1998.-367 с.
 34. Как работают японские предприятия / под ред. Я. Мон дена. - М.: Экономика, 1989. - 262 с.
 35. Карнеги Д. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей. Как развить уверенность в себе и добиться влияния на людей путем публичных выступлений. Как перестать беспокоиться и начать жизнь / Д. Карнеги. - Екатеринбург : ЛИТУР, 2001. - 720 с.
 36. Классики менеджмента / под. ред. М. Корнера ; пер. с англ. под ред. Ю.Н.

- Каптуревского. - СПб. : Питер, 2001. - 1168 с.
37. Князев С. Управление. Искусство, наука, практика / С. Князев. - Минск : Армита-Маркет, 2002.-512 с.
38. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу : навч. посіб. / А.М. Колот - К. : КНЕУ, 1998.-224 с.
39. Коно Т. Стратегия и структура японских предприятий / Т. Коно ; пер. с англ. - М.: Либра, 1997.
40. Коропецький І.С. Українські економісти ХХ ст. та західна наука / І.С. Коропецький. - К. : Либідь, 1993. - 192 с.
41. Коротков З.М. Концепция менеджмента / З.М. Коротков. - М. : ДеКА, 1997. - 304 с.
42. Кравченко А. История менеджмента : учеб. пособие / А. Кравченко. - М. : Акад. проект, 2000.-352 с.
43. Кредисова А. История учений менеджмента / А. Кредисова. - К. : ВИРА-Р, 2000. - 336 с.
44. Кредісов А.І. Менеджмент для керівників / А.І. Кредісов, Є.Г. Панченко, В.А. Кредісов. - К. : КОО Т-ва «Знання», 1999. - 556 с.
45. Кудла Н. Є. Менеджмент туристичного підприємства / Н. Є. Кудла. – К. : Знання, 2012. – 343 с.
46. Кузьмін О.Є. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Г.Л. Вербицька. О.Г. Мельник. - Л. : Вид-во Над. ун-ту «Львів, політехніка», 2008. - 212 с.
47. Кузьмін О.Є. Бюджетування в системі управління організацією: теоретичні та прикладні засади: монографія / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. - К.: Кондор, 2007. - 234 с.
48. Кузьмін, О.Є. Бюджетування на підприємстві: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. - К. : Кондор, 2008. -312 с.
49. Кузьмін О.Є. Менеджмент японський. Економічна енциклопедія. У 3 т. Т.2 / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник; відп. ред. Є.В. Мочерний. - К. : Академія, 2001. - Є. 315-317.
50. Кузьмін О.Є. Менеджмент: теоретичні засади та прикладні аспекти: конспект лекцій для студ. базових напрямів підготовки «Менеджмент» та «Економіка і підприємництво» / О.Є. Кузьмін, Л.С. Ноджак, О.Г. Мельник. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів, політехніка», 2006. - 152 с.
51. Куликов Г.В. Японский менеджмент и теория международной конкурентоспособности / Г.В. Куликов: ответств. ред. И.О. Фаризов. - М.: Экономика, 2000. - 247 с.
52. Курочкин А.С. Управление предприятием: учеб. пособие / А.С. Курочкин. - К. : МАУП, 1998.- 144 с.
53. Курс для высшего управленческого персонала і сокращ. пер. с англ. - М. : Экономика. 1970.- 808 с.
54. Мельник О.Г. Формування системи бюджетування та збалансованої системи індикаторів діяльності підприємства: теоретичні засади та методичні положення (на прикладі машинобудування) : монографія / О.Г. Мельник. - Л. : Укрпол, 2008. - 240 с.
55. Менеджмент: практические ситуации, деловые игры, упражнения / под. ред. О.А. Страховой - СПб. : Питер, 2001. - 144 с.

56. Практикум з менеджменту для студентів всіх форм навчання напряму «Менеджмент» дисципліни «Основи менеджменту» та напряму «Економіка і підприємництво» з дисципліни «Менеджмент» / укл. О.Є. Кузьмін, Р.З. Дарміць, Х.С. Передало та ін. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів, політехніка», 2003. - 112 с.
57. Родченко В.В. Международный менеджмент : учеб. пособие / В.В. Родченко. - К. : МАУП, 2000. - 240 с.
58. Ру Д. Управління / Д. Ру, Д. Сульс ; пер. з фр. - К. : Основи, 1995. - 442 с.
Сафонова Л.Д. Бюджетний менеджмент : навч.-метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни / Л.Д. Сафонова. - К., 2001. - 186 с.
72. Семенов А.К. Психология и этика менеджмента / А.К. Семенов. - М., 2000.
73. Семенова И. История менеджмента : учебник для вузов / И. Семенова. - М. : Юнити, 2000. - 222 с.
74. Семь нот менеджмента. Настольная книга руководителя / под ред. В. Красновой, А. При-валова. - М. : Журн. Эксперт, 2001. - 656 с.
75. Скворцов Н.Н. Теория и практика менеджмента: зарубежный опыт / Н.Н. Скворцов, Н.К. Назимова. - К. : УкрИНТЕИ, 1992. - 64 с.
76. Соснин А. Основы теории и практики менеджмента⁷ / А. Соснин. - К.: Умфиб, 2000. - 192 с.
77. Терещенко В.І. Наука керувати / В.І. Терещенко. - К. : Знання, 1989. - 64 с.
78. Терещенко В.І. Організація і управління / В.І. Терещенко. - К. : Знання, 1990. - 40 с.
79. Томпсон А. Стратегический менеджмент / А. Томпсон. - М. : Инфра-М, 2000. - 412 с.
80. Шегда А.В. Менеджмент : навч. посіб. / А.В. Шегда - К. : КОО Т-ва «Знання», 2002. - С. 527-528.
81. Шелдрейк Д. Теория менеджмента: от тейлоризма до японизации / Д. Шелдрейк. - СПб., - 352 с.
82. Шонесси О. Принципы организации управления фирмой / О. Шонесси. - М. : Бизнес-информ, 2000. - 296 с.